

247710

การยุบพรรคการเมือง: คือการมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ในการยุบพรรคหลังประมาณ พรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์

นางสาวพิมพ์ดา ชูงามรัตน์

วิทยาลัยเทคโนโลยีและสหวิทยาการ

สถาบันวิชาการปกครอง สถาบันวิชาการปกครอง

คณะผู้จัดทำ ผู้ประสานงานมหาวิทยาลัย

^๑
บุคลากร ๒๕๕๓

ฉบับที่ ๑๖๖ ของ พ.ร.บ. ๒๔๖๓

600259109

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

247710

การยุบพรรคการเมือง: ศึกษากรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ในการยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคมหาชนมาธิปไตย

นางสาวทิพสุดา ญาณากิรัต

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการปกครอง ภาควิชาการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2553

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5 0 8 0 7 1 8 5 2 4

THE DISSOLUTION OF POLITICAL PARTIES: A STUDY OF CONSTITUTIONAL
COURT'S VERDICTS ON THE PEOPLE POWER PARTY,
THE CHART THAI PARTY AND THE MATCHIMATHIPATAYA PARTY

Miss Tipsuda Yanapirat

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Government

Department of Government

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2010

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การยุบพรรคการเมือง: ศึกษากรณีคำวินิจฉัยของศาล

รัฐธรรมนูญในการยุบพรรคพลังประชาชน

พรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์

โดย

นางสาวทิพสุดา ญาณารัต

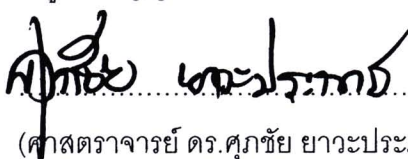
สาขาวิชา

การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

คณบดีคณะรัฐศาสตร์

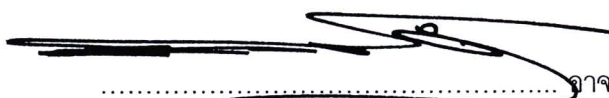
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย ยาวะประภาส)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ สิริพรรณ นกสวน)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย)

กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์)

ทิพสุดา ภูณานาภิรัตน์ : การยุบพรรคการเมือง: ศึกษากรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์.
(THE DISSOLUTION OF POLITICAL PARTIES: A STUDY OF CONSTITUTIONAL COURT'S VERDICTS ON THE PEOPLE POWER PARTY, THE CHART THAI PARTY AND THE MATCHIMATHIPATAYA PARTY) อ. ที่
ปริกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย, 158 หน้า.

247710

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการนำมาตรการยุบพรรคการเมืองตามมาตรา 237 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาทุจริตในการเลือกตั้ง ดังที่ปรากฏในคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ และเพื่อศึกษาผลกระทบที่มีต่อการพัฒนาพรรคการเมืองไทย ภายหลังจากการมีคำวินิจฉัยดังกล่าว

ผลการศึกษาพบว่ามาตรการลงโทษพรรคการเมืองที่กระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งด้วยการยุบพรรคการเมืองไม่สามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตในการเลือกตั้งได้ ยังคงมีการกระทำความผิดปรากฏในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางพื้นที่ โดยมีวิธีการกระทำความผิดที่ไม่สลับซับซ้อนและไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ แต่ทั้งนี้การยุบพรรคการเมืองก็ได้สร้างความระมัดระวังในการกำหนดกลยุทธ์หรือวิธีการหาเสียงให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สมัครรับเลือกตั้งที่เคยสังกัดพรรคการเมืองที่ถูกยุบไป จากการที่มาตรการดังกล่าวถูกมองว่าเป็นเครื่องมือกำจัดคู่แข่งทางการเมือง

การยุบพรรคการเมืองยังส่งผลให้พรรคการเมืองไม่เกิดการพัฒนาและไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง พรรคการเมืองที่มีการย้ายเข้ามาของสมาชิกพรรคการเมืองที่ถูกยุบไปยังคงดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยนโยบายและอุดมการณ์ทางการเมือง ตามกรอบความคิดและอิทธิพลของชนชั้นนำภายในพรรคการเมืองที่ไม่สามารถดำรงตำแหน่งทางการเมืองอย่างเป็นทางการได้ จากบทลงโทษที่ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าและกรรมการบริหารพรรคเป็นเวลาห้าปี ทำให้พรรคการเมืองในปัจจุบันกลายเป็นพรรคการเมืองในรูปแบบของตัวแทนและยังส่งผลให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคมีจำนวนกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ลดลง

ภาควิชา.....การปกครอง.... ลายมือชื่อนิสิต.....จาก.....
สาขาวิชา.....การปกครอง.... ลายมือชื่อ อ.ที่ปริกษาวิทยานิพนธ์.....
ปีการศึกษา.....2553.....

5080718524 : MAJOR GOVERNMENT

KEYWORDS : DISSOLUTION / POLITICAL PARTY / CONSTITUTIONAL COURT

TIPSUDA YANAPIRAT : THE DISSOLUTION OF POLITICAL PARTIES: A
STUDY OF CONSTITUTIONAL COURT'S VERDICTS ON THE PEOPLE
POWER PARTY, THE CHART THAI PARTY AND THE MATCHIMATHIPATAYA
PARTY. ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR TRAKOON MEECHAI, 158 pp.

247710

The purposes of this thesis are to study solution of electoral corruption by dissolution of political party regarding Section 237 of Constitution of the Kingdom of Thailand B.E.2550, as shown in decision of Constitutional Court which dissolved People Power Party, Chart Thai Party and Neutral Democratic Party, and to study effects of such decision on Thai political party development thereafter.

According to the studying, it is found that the measure of punishment under the Electoral Act by rendering the dissolution of political party shall not be able to solve the problem of electoral corruption. The electoral corruption is still found in reelection of member of the House of Representative in some area by uncomplicated and invariable methods. Notwithstanding, dissolution of political party persuades electoral candidates into stipulate campaign cautiously, especially, the electoral candidates of political party which has been dissolved. Therefore, the dissolution of political party is seen as implement of eliminating political competitor.

Furthermore, such dissolution of political party impedes political party from development and changes. Whenever the member of political party, which has been dissolved, moves to others political party and still manages political activities, policies and ideologies under the notion and influence of leader of such party who is unable to take an official position on politics. As a result of repelling electoral right of leader and committees of the political party for a period of five years, the present political party becomes an agent of political party and this shall affect each political party by decreasing the number of executive committees of the political party.

Department : GOVERNMENT
Field of Study : GOVERNMENT
Academic Year : 2010

Student's Signature ทิพสุดา ยานาพิราต
Advisor's Signature T. Meechai

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ พ่อและแม่ ผู้ซึ่งเป็นกำลังใจและให้การสนับสนุนเสมอมาในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษาและในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ตระกูล มีชัย, รองศาสตราจารย์ สิริพรรณ นกสวน และศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ ที่ให้ความรู้และคำแนะนำเชิงวิชาการในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทั้งยังให้ความช่วยเหลือและความเมตตาจนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้นโดยสมบูรณ์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณสถาบันพระปกเกล้า(King Prajadhipok's Institute) ที่ให้การสนับสนุนในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคน ที่กรุณาใช้เวลาอันมีค่าในการให้คำสัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับการดำเนินสัมภาษณ์ทุกคน ในความกรุณาและทำให้การดำเนินการสัมภาษณ์ของผู้วิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ศรียาชา เจริญพานิช ที่ให้ความอนุเคราะห์และคำแนะนำเชิงวิชาการ รวมทั้งขอขอบพระคุณบุคคลท่านอื่น ๆ ที่ผู้วิจัยไม่อาจกล่าวรายนามได้ทั้งหมดซึ่งให้ความช่วยเหลือตั้งแต่การเริ่มทำวิทยานิพนธ์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสิ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณปองรุ่ง จันทระเจริญ สำหรับแรงผลักดันและกำลังใจ, คุณไอยรา สังฆะ, คุณเมธชนัน เมลีนี เจริญพานิช, คุณชฎาภา อนุสินธ์ และเพื่อน ๆ ทุกคน สำหรับคำแนะนำและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขออุทิศความดีและประโยชน์ใด ๆ ที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้พึงมีต่อแวดวงวิชาการให้แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกคน หากเกิดข้อผิดพลาดประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
 บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	12
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	12
สมมติฐานการวิจัย.....	12
ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	13
กรอบความคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย.....	13
วิธีดำเนินการวิจัย.....	14
ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย.....	17
ประโยชน์ที่จะได้รับ.....	17
2. กรอบความคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	19
1. ความหมายของพรรคการเมือง.....	20
2. กรอบความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาพรรคการเมือง.....	21
2.1 ลักษณะและสารพัฒนาของพรรคการเมืองในต่างประเทศ.....	21
2.2 ลักษณะและการพัฒนาของพรรคการเมืองไทย.....	25
2.3 ปัญหาของการพัฒนาพรรคการเมืองไทย.....	29
2.4 กรอบความคิดเกี่ยวกับการสร้างความเป็นสถาบันของพรรคการเมือง.....	31
3. กรอบความคิดเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมือง.....	34
3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองในต่างประเทศ.....	34
3.1.1 การยุบพรรคการเมืองในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน.....	39
3.1.1.1 เหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง.....	39

บทที่	หน้า
3.1.1.2 อำนาจในการทำคำวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง.....	41
3.1.1.3 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง.....	41
3.1.1.4 ตัวอย่างคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง.....	42
3.1.2 การยุบพรรคการเมืองในประเทศสาธารณรัฐเกาหลี.....	44
3.1.2.1 เหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง.....	44
3.1.2.2 อำนาจในการทำคำวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง.....	44
3.1.2.3 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง.....	45
3.1.2.4 ตัวอย่างคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง.....	46
3.2 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย.....	46
3.2.1 เหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง.....	46
3.2.2 การยุบพรรคการเมืองด้วยเหตุการกระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้ง.....	47
3.2.2.1 หลักการว่าด้วยความเสมอภาคในระบบประชาธิปไตย.....	47
3.2.2.2 การทุจริตในการเลือกตั้งกับหลักความเสมอภาคทางการเมือง.....	48
3.2.2.3 การกระทำความผิดตามกฎหมายเลือกตั้งกับการยุบพรรคการเมือง.....	49
3.2.3 อำนาจในการทำคำวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง.....	50
3.2.4 ผลที่เกิดขึ้นภายหลังจากการมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง.....	51
3.2.5 ตัวอย่างคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคการเมือง.....	51
4. ศึกษาเปรียบเทียบการยุบพรรคการเมืองในต่างประเทศกับประเทศไทย.....	51
5. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	58
3. การยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย.....	64
1. เจตนารมณ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541.....	65
2. เจตนารมณ์เกี่ยวกับพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550.....	66
3. เจตนารมณ์เกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550.....	68

บทที่	หน้า
4. ลำดับการยุบพรรคการเมืองและเหตุแห่งการยุบพรรคการเมือง.....	72
5. ความเห็นส่วนตนในการวินิจฉัยคดีของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อยในคดียุบพรรคการเมือง.....	84
6. กรณีศึกษาการยุบพรรคการเมือง.....	86
6.1 คำวินิจฉัยของตุลาการรัฐธรรมนูญคดียุบพรรคไทยรักไทย.....	86
6.2 คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในการยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์.....	91
6.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพรรคพลังประชาชน.....	91
6.2.2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพรรคชาติไทย.....	92
6.2.3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพรรคประชาธิปัตย์.....	92
6.2.4 สถานการณ์ทางการเมืองก่อนมีคำวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย และพรรคประชาธิปัตย์.....	95
6.2.5 การทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ.....	96
4. วิเคราะห์ผลจากการยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์.....	100
1. วิเคราะห์ประเด็นการแก้ไขปัญหาการกระทำผิดในกฎหมายเลือกตั้ง ผ่านคำวินิจฉัย ของศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์ ตามมาตรา 237 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550.....	102
2. วิเคราะห์ประเด็นการพัฒนาพรรคการเมือง.....	120
5. บทสรุป อภิปรายผลการศึกษา ข้อเสนอแนะ.....	134
1. บทสรุป.....	134
2. อภิปรายผลการศึกษา.....	137
3. ข้อเสนอแนะ.....	143
รายการอ้างอิง.....	148
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	158

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ข้อมูลการสัมภาษณ์.....	16
2	เปรียบเทียบกรอบความคิดเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองในประเทศไทย ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน และสาธารณรัฐเกาหลีใต้.....	54
3	เหตุแห่งการยุบพรรคการเมืองและพรรคการเมืองที่ถูกยุบภายใต้รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 และ 2550.....	74
4	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับพรรคพลังประชาชน พรรคชาติไทย พรรคประชาธิปัตย์...	94